

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Nicolai Cavssini Trecensis E Societate Iesv, De Eloqventia
Sacra Et Hvmana**

Caussin, Nicolas

Coloniae Agrippinae, 1626

An multi sunt imitandi. Capvt XII.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-68724](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-68724)

Ab quoties frustra pulsatos a quore montes
Obruit illa dies: Quam celsa cacumina pessum
Tellus victa dedit: non vilo littore surgunt
Tam validi fluctus, aliq; ex orbe voluti,
A magno venere mari, mundumque coer-

cens,
Monstriferos agit unda sinus. Sic rector Olym-

pi
Cuspide fraterna, lassatum in sacula fulmen
Adi vit regnoque accessit terra secundo.

Sextum denique est eorum, qui cum nesciant magnorum auctorum sensibus, quos decerpserunt, pondus elocutionis, aut actionis addere, vel etiam genium quendam, qui heroes istos comitabantur, affudee, infelici prorsus exitu ceterorum sunt imitatores. Neanthus, ut aiunt, Pittraci tyranni filius, cum ea, qua de lyra Orphei fama ferebantur, audiisset, eiusdem potiunda incredibili desiderio captus est: itaque pactus eum sacerdote eius templi, in quo asseruabatur, adituro sibi pecunia non medioeri comparat, mox in suburbium profectus, ut aris periculum faceret, uti lyram pulsare cepit, tam infelicitate Orphei numeros est imitatus, ut a canibus miserabili strepitu efferatis laceraretur. Sic multos quidem videre est imitatores alienis opibus, quibus vii non possunt, ornatos, si non corporis, saltem famae lacerationem incurere. Nihil Patroelo apud Homerum profuit Achillis armatura, cum Heroicis Achillis virtutibus Jonge esset inferior: & parum certe iuvat imitatores aliena arma ostentare, cum ipsi lacerris, & viribus indigeant.

Sextum vitium depra-
natio bono-
rum sensu
disectu in-
genij, vel
styli.
Infelices i-
mitatores
cu Neatbo
comparati.
Lucianus
adversus
indoctum.

Adde etiam eorum vitium familiarissimum, cuius meminit Seneca, quibus si forte aliquid in ijs, quos imitantur auctoribus aris- sit vehementius, hoc tam crebro usurpant, ut nihil sit frequentius. Sic Arruntius (inquit) fuit Salustianus, & in illud genus nitens. Est apud Salustium; Exortium argento fecit, id est, pecunia paravit, hoc Aruntius amare cepit, possit illud omnibus paginis. Quae apud Salustium rara fuerunt, apud hunc crebra sunt, & penè continua, nec sine causa, ille enim in haec incidbat, hic illa querebat. Vides autem quid sequatur.

ubi alicui vitium pro ex-
emplo est.

An multi sunt imitandi.

CAPVT XII.

EXimius ille Theologorum apex D. Thomas, interrogatus, quo pacto, quis doctus euadere posset? Respondit, si vno duntaxat libro vteretur, & variorum librorum lectionem discrete condemnat. L. Annaeus Seneca. Certis inquit ingenijs immorari, & innutriti oportet, si velis aliquid trahere, quod in animo se- deat. Nusquam est, qui vbiq; est. In peregrinatione vitam agentibus hoc euenit, ut multa hospitium habeant, nullas amicitias. Idem accidat necesse est ijs, qui nullius se ingenio familiariter applicant, sed omnia cursim, & prope- rantes transmittunt. Non prodest cibus, nec corpori accedit, qui statim emittitur, nihil aequè sanitatem impedit, quam remediorum crebra mutatio. Non venit vulnus ad cicatricem, in quo medicamenta tentantur. Non coalescit planta, qua saepe transfertur. Nihil tam vile est, quod in transitu profuit. Distrahit animum librorum multitudo. Itaque cum legere non possit, quantum habueris, sat est habere, quantum legas. Quae quidem a viris iudicio acerrimo praeditis, dicta sunt praclare. Neque vero dubitandum, quin si quis scientiae sanctorum, aut morali Philosophiae studere velit, vno libro possit esse contentus, vel etiam nullo, ad culmen euangelicae perfectionis euadere. Verum alia scientiarum, atque artium ratio est. Neminem enim inuenio inter doctos, qui libros auidè non conquisiuerit, & cum multos haberet, plures non optarit. Quod studium non modo, in Ethnicis viguit, apud quos celebres illae Bibliothecae, ut Eumenis supra ducenta millia voluminum, & Ptolomei, Philadelphi, plusquam septingentorum, Verum Christianis, statim post tempora Apostolorum, summae cura fuit, varios libros in vsu doctorum congerere. Itaque Alexander Episcopus Hierosolymitanus celeberrimus, nobilem bibliothecam Hierosolymis instituit, in quam virorum Ecclesiasticorum scripta, ut Be- rylli, Hippolyti, Caii, & aliorum reposuit, quibus & se adiutum testatur Eusebius. Caesarea bibliothecam aperuit Iulius Africanus, quam postea Eusebius Caesariensis Episcopus, & Pamphilus Laodiceum Presbyter, ad triginta millia voluminum auxerunt, quod profecto nunquam fecissent, si libri vnus vsu-

Senec. ep. 2.
An vno li-
bro contem-
tus, possit
quis doctus
euadere.

Quomodo
intelligatur
D. Thom.
& Seneca

Librorum
apud rectos
cura, &
studium

duntaxat sufficere existimassent. Sed, & ipsi, qui hoc suadent nunquam ad tantum eruditionis decus, nisi varia librorum lectione effloruissent. Quis enim maior librorum Helluo, quam Seneca? qui omnes ita peruoluit, ut maxima quæque tractans volumina non abstineret ab infimis, quod eius eruditio multiplex, & factum ad omnia, ingenium, satis indicat. Quanti verò fecerit libros sanctus ille doctor, vel illud declarat, quod vnius D. Chrysof. Homilias vbi Parisiensi, diuitijs omnibus refertissima, sed, vel ipsis imperijs anteponebat. Omnino, ut in celo non vnum duntaxat fidus rerum omnium artifex, & machinator Deus collocavit. Sed infinita prope collucantium stellarum multitudinem, nobilissimum illud corpus distinxit, ut ex varijs, varia signa mortales edicerent, pari profecto ratione in hac civili vita duces, veluti ingeniorum faces, constituit, quibus ipsa collustraretur. Non ex vno flore ferta conficiunt olitores, sed in diuersis areolis diuersa florum genera studiosissime colligunt, quo suum opus, tum coloris, tum odoris, summa varietate distinguant. Quod natura in suo principatu, hoc ipsum in naturæ imitationes præstant eruditi pictores, qui non vno colore tabulas oblinunt, sed multorum temperie artificiosissime variant, & expolunt. Quin ipse Zeuxis omnium in pingendo ingeniosissimus, ut eximiam muliebris formæ dignitatem exprimeret, quinque sibi virgines speciosissimas ad imitandum, à Croronatis dari postulavit, ut in vnam imaginem multarum pulchritudinem transfunderet. At dices, varia lectione obrui, & confundi ingenia, ita est, si infirma sint, si tumultuaria, si perperam legant sine duce, sine luce, sine fructu lectionis.

Quia verò talia sunt puerorum, bene, & salubriter præcipiunt, qui eos, in vnius Ciceronis lectionem inebere, quam diligentissime volunt. Ita enim contingit, ut principem eloquentiæ spiritum, à primario oratore, & feliciter hauriant, & alijs vitijs, quæ imprudens lectio multa secum affert, careant. Accedit, quod tunc debilitati sint stomacho, nec multa concoquere, atque digerere valeant. Verum postquam salubriori succo, à principijs fuerint imbuti, nihil vetat, quo minus varia perlegant, ut ab aliorum virtutibus aliquid trahant, quod suis astant fundamentis, quin & ex ipsis, quos animaduertent erroribus in stylo, fiant cautiore. Sit igitur noster ille imi-

Libri per multi ad multiplicem eruditionem nec. ff. ary. Simile de fideribus.

Cic. de inuent.

tator, ut prudens ille Vlysses, qui
πολλὰν ἄνεα καὶ πόον ἔγνω
Multorum mores vidit, et urbes.

Vel etiam, ut magnus ille Antonius, qui in spiritualis vitæ studio currens, ex multorum virtutibus perfectissimam veluti vitæ tabulam collustraret. Nihil verò vetat in hac lustratione omnium, vnum nobis, eumque optimum, & in facultate, quam consecramur Principem eligere, cuius pabulo potissimum innutramur, quod spectatissimis viris, video contigisse, qui singulares aliquos authores habuerunt in delicijs, quos è sinu raro deponebant, dissuauiebatur Philolaum Plato, Platonem Cicero, Alexander Mammæ officia Ciceronis assiduò legebat, D. Paulum, Andronicus imperator supra ceteros amavit, in vno Tertulliano D. Cyprianus conqueiescebat.

*Aliquis
cipius
iber ad
miliari
suasudat
deligend*

Novine an veteres imitandi.

CAPVT XIII.

VT vno veteri, sic antiquis authoribus omnium penè hominum consensus plus laudis, & exultationis tribuit. Imò, & novos fastidiosa sæcula, aut respuunt, aut infra merita longè deturunt; huc spectat querela Valerij Martialis.

Esse quid hoc dicam, viuis quod fama negantur?

Et sua quod rarus, sacula lector amat?

Hi sunt inuidia nimirum regule mores

Præferat antiquus semper, ut illa nouis.

Sic veterem ingrati Pompeij querimus umbram,

Et laudant Catuli vilia templa senes.

Ennius est lectus saluo tibi Roma Marone?

Et sua riserunt sacula Maonidem.

Rara coronato plausere theatra Menandro,

Norat Najonem sola Corinna suum.

Cornelius Tacitus hoc ascribit hominum malignitati, sicut Martialis inuidia. *Vitiomalignitatis humana vetera sunt in laude, presentia in fastidio.* Omnibus enim insum est, ut rarò (quod ait ingeniosus poeta) velint ingenio cedere, & hanc laudem affectent, quam dum vident ab alio præcipi, palmam eius adhuc nascentem conantur infringere. Accedit, quod veteres veluti in partem gloriæ hereditatem, & longa sæculorum serie corroboratam venerint, de cuius gradu à nouis, licet ingeniosissimis deiici, nullo modo possunt. Quæ opinio eruditionis, etiam falsa fuisset, aut re ipsa mi-

*Martial.
l., ep. 10.*

*Cornel. Tac.
cit. in Dial.
Cur noui
sint in fasti-*

ROS,